

Els preus de la llum estan pels núvols, i l'import del seu rebut?

El 2021 va ser un any convuls al mercat de l'electricitat.¹ Els preus van augmentar de manera alarmant a partir del juliol, i l'any va acabar amb el megawatt hora (MWh) al voltant dels 300 euros al mercat majorista.² El Govern, per reduir l'impacte d'aquest augment de preus sobre els consumidors, va implementar diverses mesures impositives, com la rebaixa de l'IVA o la suspensió temporal de l'impost de producció elèctrica. Mentrestant, les tarifes per trams horaris també es van modificar per incentivar un ús més eficient de l'energia. Així que la pregunta és: quin va ser l'impacte final sobre les butxaques de les famílies?

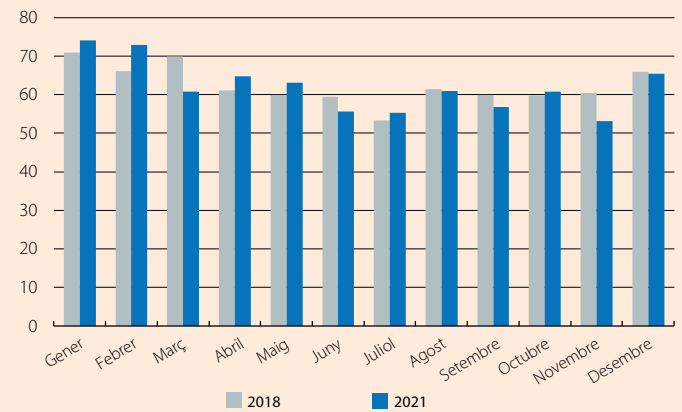
Ho analitzem a partir dels rebuts d'electricitat domiciliats a CaixaBank per part dels clients particulars.³ És clar que el rebut de la llum d'una llar depèn de molts factors (l'energia consumida, el preu de l'energia, els impostos vigents, la tarifa contractada, etc.), però, al final, el que afecta el consum de les llars és l'import que, en cada moment, acaben pagant pel subministrament. I, malgrat tots els esdeveniments, al llarg del 2021, l'import del rebut mitjà de la llum va ser força similar al de l'any 2018,⁴ any prepanedèmia, amb preus al mercat majorista similars als del primer semestre del 2021. En el 1T 2021, el rebut mitjà (és a dir, la meitat de les llars van pagar un import menor i l'altra meitat un de major) era de 68 euros, el mateix import que en el 1T 2018. En el 4T 2021, el rebut mitjà pujava a 60 euros, un import el 3,6% inferior al del rebut mitjà en el 4T 2018.

L'import mitjà del rebut baixa al mercat lliure i puja al regulat

No obstant això, aquest resultat canvia de forma radical si l'analitzem en funció del tipus de contracte que té cada llar. Al mercat regulat, que correspon al 39% de les llars,⁵ el rebut mitjà en el 4T 2021 va pujar a 54 euros, el 13% per damunt del rebut mitjà del

Espanya: evolució mensual del rebut mitjà de la llum

Import (euros)

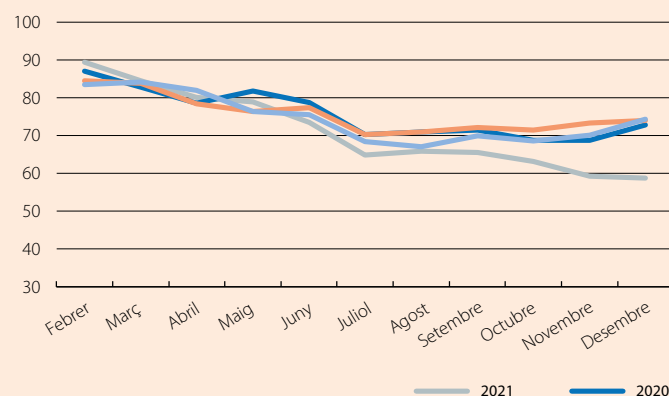

Nota: Imports dels rebuts de la llum domiciliats de clients particulars cada mes (exclou les empreses i els autònoms).

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes de CaixaBank.

Espanya: evolució mensual del rebut mitjà de la llum al mercat lliure (preu fix)

Import (euros)

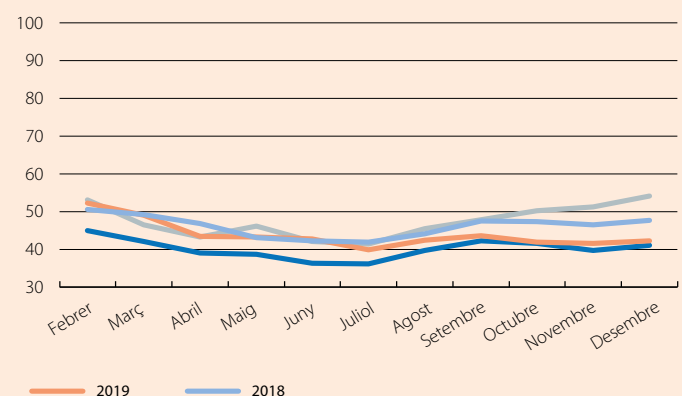

Notes: Mitjana mòbil de dos mesos. Imports dels rebuts de la llum domiciliats de clients particulars cada mes (exclou les empreses i els autònoms).

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes de CaixaBank.

Espanya: evolució mensual del rebut mitjà de la llum al mercat regulat (PVPC)

Import (euros)

1. Per a més detalls sobre els factors que expliquen l'augment dels preus de l'electricitat, vegeu el Focus «L'impacte de l'augment del preu de l'electricitat sobre l'economia espanyola», a l'IM12/2021.

2. Durant el primer semestre del 2021, el preu mitjà del MWh al mercat majorista va ser de 60 euros.

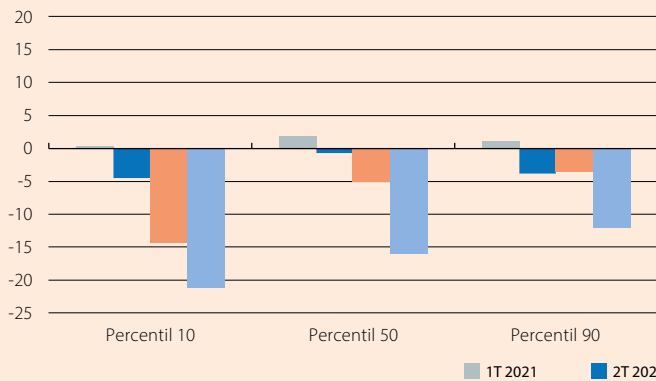
3. Per fer-ho, agreguem els imports dels rebuts de llum domiciliats per a cada client particular cada mes (excloem les empreses i els autònoms). Així mateix, diferenciem entre els clients que tenen contracte amb una tarifa lliure (normalment, amb un preu fix durant la durada del contracte) o amb una tarifa regulada PVPC en una de les companyies que ofereixen els preus regulats (vegeu <https://sede.cnmec.gob.es/listado/censo/10>).

4. En l'acumulat de l'any 2021, el rebut mitjà va pujar a 743 euros, mentre que, el 2018, va ser de 748 euros (el -0,6%, i el -5,1% ajustat per la inflació).

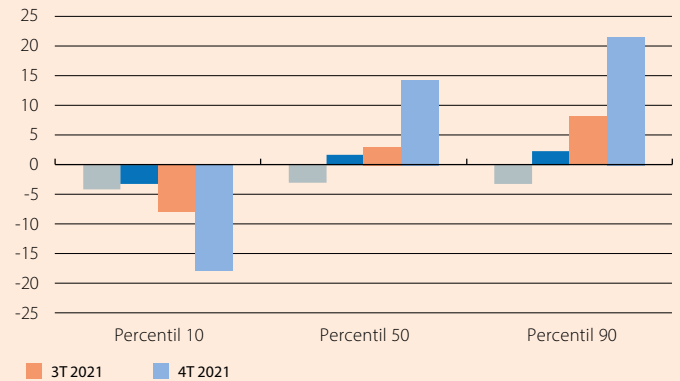
5. Dels consumidors particulars amb potència contractada menor a 10 kW (Butlletí d'Indicadors Elèctrics, novembre del 2021, CNMC).

Espanya: variació en el rebut de la llum del mercat lliure (preu fix)

Variació percentual en relació amb el mateix trimestre del 2018 (%)

Espanya: variació en el rebut de la llum del mercat regulat (PVPC)

Variació percentual en relació amb el mateix trimestre del 2018 (%)

Nota: Imports dels rebuts de la llum domiciliats de clients particulars cada mes (exclou les empreses i els autònoms).**Font:** CaixaBank Research, a partir de dades internes de CaixaBank.

4T 2018 (el +28% en relació amb el del 4T 2019 i el +32% en relació amb el del 4T 2020).⁶ En canvi, al mercat lliure, el rebut mitjà en el 4T 2021 es va reduir fins als 61 euros, el 16% menys que en el 4T 2018 (el -18% en relació amb el del 4T 2019 i el -14% en relació amb el del 4T 2020).⁷ Aquestes diferències tan marcades són degudes al fet que, al mercat lliure, els preus de l'energia són fixos durant el període establert al contracte i només s'actualitzen quan el contracte es renova, de manera que les rebaixes impositives han beneficiat les llars que tenen aquest tipus de contracte. En canvi, al mercat regulat, els preus de l'energia són variables i canvien cada dia i cada hora (corresponen a l'anomenat preu voluntari per al petit consumidor, o PVPC), de manera que els augmentos de preus s'han traslladat més ràpidament a la factura i han estat superiors a la rebaixa impositiva.

Els increments en el rebut es concentren a les llars amb més consum elèctric del mercat regulat

Si ho analitzem en funció de l'import del rebut, observem que, al mercat lliure, els rebuts van disminuir de forma generalitzada en el 4T 2021, tant els d'import baix com els d'import elevat. En concret, el rebut del percentil 10 (25 euros) va ser el 21% inferior al del 2018, i el rebut del percentil 90 (142 euros) va ser el 12% inferior al del 4T 2018. En canvi, al mercat regulat, els rebuts amb un import més elevat són els més perjudicats per l'encariment de l'energia. El rebut del percentil 90 (119 euros en el 4T 2021) va ser el 22% superior al del 4T 2018, un augment clarament superior al del rebut mitjà. En contrapartida, la rebaixa temporal de preus per als beneficiaris del bo social s'observa als rebuts d'import més baix: el rebut del percentil 10 en el 4T 2021 (18 euros) va ser el 18% inferior al del 4T 2018.

En resum, l'any 2021 va ser electritzant per al rebut de la llum, però no va afectar tots els consumidors de la mateixa manera. No sembla que l'any 2022 hagi de ser-ho menys. A mesura que es renovin els contractes, una part de l'augment de preus al mercat majorista el 2021 es pot traslladar al mercat lliure, tot i que, si els preus al mercat majorista es redueixen, aquest efecte serà temporal. El que sembla clar és que es continuarà parlant de la factura elèctrica.

Alberto Graziano i Josep Mestres

6. En l'acumulat de l'any 2021, el rebut mitjà al mercat regulat va pujar a 579 euros (559 euros el 2018).

7. En l'acumulat de l'any 2021, el rebut mitjà al mercat lliure va pujar a 861 euros (902 euros el 2018).